

Apunts (no eufòrics) sobre el pacte entre Junts pel Sí i la CUP

Roger Palà

Catalunya ja té nou president. El fins ara alcalde de Girona, **Carles Puigdemont**, va ser escollit ahir amb el vot favorable dels 62 diputats de Junts pel Sí i de 8 de la CUP. L'independentisme sortia així de la depressió en la qual havia caigut durant els últims tres mesos, sobretot arran de la dura pugna entre Junts pel Sí i la CUP després de la negativa cupaire a la investidura d'**Artur Mas**. El que fa tan sols uns dies eren impropis, retrets i laments avui s'ha convertit en titulars hiperbòlics i eufòria desfermada. **Però ni la realitat de fa una setmana era tan tràgica, ni a partir d'avui tot serà bufar i fer ampolles.** La legislatura que comença planteja grans incerteses en múltiples sentits. Amb l'objectiu d'aportar una mica de context i de mirada llarga, heus aquí uns quants apunts (no eufòrics) sobre l'acord entre Junts pel Sí i la CUP.

La CUP sí que tenia força per canviar el president de la Generalitat

El que fa set dies semblava un anatema ha acabat fent-se realitat: **Mas ha fet un pas al costat per facilitar la investidura d'un altre president de Junts pel Sí que comptés amb l'aval de la CUP.** L'hemeroteca d'aquests dies sobre **Artur Mas** és demolidora: "La CUP no té tanta força per canviar el president de la Generalitat", deia **Mas** [en una entrevista a Catalunya Ràdio](#) el passat 29 de desembre. Per a la història quedarà la compareixença de premsa del 5 de gener, en què el president [va acusar la CUP](#) de no tenir "sentit de país", de convertir la presidència de la Generalitat "en una subhasta de peix", d'avantposar la "hiperrevolució" a qualsevol altra cosa... **Tres dies després, i davant l'abisme d'una convocatòria electoral, Mas va decidir fer un "pas al costat" i facilitar la investidura d'un candidat alternatiu.**

Un dels elements rellevants d'aquesta setmana ha estat **el desgast polític de la figura del ja expresident de la Generalitat.** El vodevil dalinià dels últims tres dies, amb una investidura pràcticament en temps de descompte i el procés entrant en mode **Francesc Pujols**, podria haver-se evitat si **Mas** i el seu entorn haguessin fet una lectura més acurada de l'aritmètica electoral derivada del 27-S. El resultat hauria estat probablement un acord més ordenat i amb més garanties per a tots els actors. Els últims tres mesos han estat especialment durs per a l'independentisme cívic de bon cor, que s'ha vist despullat de totes les seves floritures. **De la revolució dels somriures a l'agror de les pressions i dels retrets.** Només el temps permetrà avaluar extensivament els danys causats per aquesta estratègia. **Mas** ha explicat la seva retirada com un gest patriòtic de responsabilitat, però les formes amb les quals l'ha realitzat deixen molt a desitjar. Tot plegat restarà en la memòria del sobiranisme i en un futur veurem si tindrà o no efectes.

Un acord d'estabilitat parlamentària convencional amb formes humiliants

L'acord té unes formes humiliants per a la CUP, que es veu forçada a fer autocrítica pública en relació amb la seva gestió de les negociacions i a assumir la dimissió de dos dels seus diputats. La situació té el punt de sacrifici ritual que suggeria **Eduard Voltas** [en una sèrie de tuits](#). La pròpia presentació de l'acord va ser realitzada en aquesta clau: a diferència del pacte de governabilitat entre CiU i ERC de fa dos anys, que **Junqueras** i **Mas** van presentar conjuntament, en aquesta

ocasió no es va fer cap ‘posada de llarg’ de l’acord. Va ser només **Artur Mas** qui el va anunciar, articulant un relat duríssim contra la CUP i fins i tot anunciant els “sacrificis” de l’esquerra independentista. **Unes formes que han contribuït a generar un relat de victòria de Junts pel Sí i d’humiliació dels cupaires.** De nou, la importància del relat esdevé transcendental en la política actual. **I l’independentisme d’esquerres (en general) sempre ha tingut grans dificultats a l’hora d’articular relat propi.**

Tanmateix, **la pràctica que es desprèn del text pactat és molt més mundana i força similar a un acord d’estabilitat parlamentària convencional entre un partit que forma Govern i un grup que no s’hi integra però hi dona suport.** En la majoria d’acords d’estabilitat en què un grup parlamentari resta fora del Govern, s’entén que qui no s’integra a l’Executiu n’avalua l’acció amb la totalitat dels seus vots. És el que feia ERC amb CiU en la legislatura passada. En el cas de l’acord entre Junts pel Sí i la CUP, però, la CUP compromet, de forma bastant daliniana, 2 vots afirmatius i, com a mínim, 8 abstencions. A la pràctica, això és la garantia que Junts pel Sí podrà governar amb majoria simple (segons la CUP, en tot allò que faci referència al procés; segons Junts pel Sí, en tot el que faci referència a l’estabilitat parlamentària).

Això va ser el que **Mas** va presentar de forma vehement com una “cessió de diputats” per “corregir les urnes”, tot i que el grup de la CUP continua tenint 10 diputats. De nou, la importància del relat. **Però els acords d’estabilitat parlamentària poden ser molt llargs i fructífers... o molt curts i inestables.** La legislatura que tot just comença promet de tot menys tranquil·litat.

La por de les urnes i del trencament, factor clau

En un [lúcid article](#), el periodista **Arturo Puente** batejava el 9 de gener com el dia que l’independentisme va tenir por de les urnes. I, certament, la por ha ajudat molt a tancar l’acord. En el cas de Convergència, la por d’un resultat electoral advers al mes de març. Els resultats del passat 20 de desembre així ho indicaven. **I, en el cas de la CUP, la por d’una trencadissa interna en cas que finalment es convoquessin unes eleccions de resultat també incert.**

És en aquesta clau (la d’evitar o com a mínim posposar la fractura) que cal entendre les concessions cupaires a Junts pel Sí. **El resultat permet a la CUP esgrimir que ha complert el mandat de l’assemblea empatada de Sabadell (“ni març, ni Mas”) i era probablement l’única opció per evitar trencadissa per qualsevol banda.** Després de la dimissió d’**Antonio Baños**, era imprevisible què podia passar en el si de la CUP en cas que finalment no hi hagués acord amb Junts pel Sí. El context actual, si bé no estarà exempt de contradiccions, donarà una mica d’aire a l’esquerra independentista. Tot dependrà de com es desenvolupi la legislatura i de fins a quin punt la CUP garanteixi l’estabilitat a ulls clucs del Govern. [Les paraules](#) del diputat **Benet Salellas** (“Hem enviat Mas i el pujolisme a la paperera de la història”) no auguren precisament l’inici d’una gran amistat.

Les febleses de l’estratègia negociadora de la CUP

La CUP ha comès errors importants al llarg de la negociació amb Junts pel Sí. En primer lloc, fixar la pròpia línia vermella de **Mas** sense gaire reflexió interna. **Tenia sentit traçar-la tan clarament durant la campanya electoral quan després s’ha demostrat que la investidura no era una línia tan vermella per a molts?** O és que potser la CUP va calcular —erròniament— que n’hi hauria prou amb una abstenció dels seus diputats per fer **Mas** president? Tanmateix, el punt més feble de l’estratègia negociadora va ser el trencament de la unitat sobre el ‘no’ a Mas després de la segona votació d’investidura. Això va obrir una via d’aigua difícil de taponar. **Si la CUP s’hagués mantingut ferma després de les dues votacions d’investidura o del debat de Sabadell,**

potser el cost final de la negociació no hauria estat tan dur, sobretot pel que fa a les dimissions cupaires.

Al final, però, una pregunta resta en l'aire: valia la pena pagar un preu tan alt pel fet que **Mas** s'apartés? **Fins a quin punt hauria estat millor per a la CUP invertir Mas amb dos vots en segona volta sense subscriure cap acord de governabilitat?** La negativa a **Mas** havia assolit la categoria de fetitxe entre molts dels cupaires. I, al final, el preu del trofeu ha estat molt elevat. **L'acord, paradoxalment, ha deixat un regust més agredolç entre els sectors contraris d'invertir Mas que entre els qui avalaven una investidura instrumental i estratègica.** El preu a pagar per la CUP més anticapitalista ha estat alt i només el temps dirà si ha valgut la pena centrar tant els esforços a desplaçar la figura de l'expresident.

Convergència reforçada: Puigdemont, nou lideratge o Medvédev català?

Convergència i **Mas** han demostrat de nou la seva habilitat per sortir reforçats de qualsevol situació. El president ha presentat la seva decisió com un gest patriòtic (veurem si finalment la història l'acaba jutjant en aquesta direcció). Però en tota la partida d'escacs, l'elecció de **Carles Puigdemont** com a candidat a la presidència ha estat un dels elements més sorprenents i significatius. El nom de **Puigdemont** no havia sonat d'entrada en cap de les travesses de possibles candidats a substituir Mas, com sí que ho havien fet els de **Neus Munté**, **Raül Romeva** o **Muriel Casals**. No era, fins abans-d'ahir, una persona de perfil alt dins del partit. El seu nom no figurava entre els candidats a la successió de **Mas**.

La tria de **Puigdemont** és una jugada hàbil en clau de refundació convergent, que pot donar lloc a dos escenaris diferents. **El primer, el d'una designació temporal amb data de caducitat: un president interí en l'espera del que pugui passar durant els pròxims 18 mesos (o menys).** **Mas** ha deixat clar que no descarta presentar-se a unes futures eleccions. En aquest sentit, les llengües més viperines no han trigat a comparar **Puigdemont** amb **Dmitri Medvédev**, que va 'suplir' **Vladímir Putin** durant quatre anys davant la impossibilitat constitucional que el president rus encarrilés tres mandats consecutius. Un altre escenari, però, és que la figura de **Puigdemont** s'acabi consolidant depenent de quina sigui la gestió que faci dels atzars del procés, i Convergència encarrili definitivament la refundació del seu lideratge per aquesta via. De moment, el discurs d'investidura va deixar satisfeta una gran part del sobiranisme cívic.

En tot cas, la tria de **Puigdemont** —i no la d'un delfí més ben situat— deixa clar que el pas al costat de **Mas** és ni més ni menys que això: un pas al costat. L'expresident seguirà a la política, i, depenent de com es desenvolupin els esdeveniments, tindrà la clau del retorn.

En Comú Podem, els grans beneficiats

En les darreres setmanes s'havia generat un relat segons el qual els 'Comuns' eren els grans beneficiats d'un hipotètic avançament electoral del març. **Però en el si d'aquest espai polític, més d'un i més de dos han respirat tranquils davant de l'acord entre la CUP i Junts pel Sí.** I és que, per als 'Comuns', les eleccions al mes de març eren un mal negoci. El denominat 'colauisme' tenia poc marge de maniobra per articular una candidatura diferent de l'actual Catalunya Sí que es Pot. En aquests moments, descartada la via de la mateixa **Ada Colau**, no hi havia un candidat clar. Això, en un context de gran incertesa electoral i navegant sobre les aigües turbulentes del procés, podia resultar dramàtic.

Amb l'acord entre Junts pel Sí i la CUP, els 'Comuns' respiren tranquils i plantegen la contesa a mitjà termini. **Tindran un marge més ample de temps per preparar una candidatura amb cara i ulls per al Parlament.** I si la dinàmica de la CUP es vincula molt a la de Junts pel Sí, tindran més marge de maniobra per preparar el terreny per a les pròximes eleccions i articular un projecte d'esquerra no supeditat a Convergència. No serà fàcil: pel camí caldrà definir quin paper haurà de tenir en un futur l'actual Catalunya Sí que es Pot i les seves dues cares visibles, **Lluís Rabell** i **Joan Coscubiela**.

El problema de fons de l'acord: el 48%

L'acord entre Junts pel Sí i la CUP, però, planteja moltes incògnites. **La principal, fins a quin punt l'actual acord de Govern podrà tirar endavant mesures unilaterals en clau de ruptura amb l'Estat amb un suport que no supera el 48% dels vots.** La CUP ja va dir en el seu dia que les eleccions del 27-S, considerades plebiscitàries, calia guanyar-les per més del 50% dels vots, un fet que no va succeir. Està l'Executiu actual legitimat per tirar endavant mesures sense retorn d'aquest tipus? Durant els pròxims mesos començaran a tramitar-se les primeres lleis de l'anomenada "desconnexió", que seran recorregudes amb total seguretat pel Tribunal Constitucional. El Govern de Catalunya desobeirà aquestes lleis? Què passarà si ho fa? I si no ho fa? **Processos d'aquest tipus són difícils de tirar endavant sense un suport social ampli, majoritari i constant.**

L'acord del 9 de gener insufla una nova alenada al procés tal com l'hem entès fins ara, però el sobiranisme necessita reformular l'estratègia si vol ampliar suports socials. Una estratègia que, per créixer, haurà de passar necessàriament per aliances amb l'espai dels 'Comuns'. Amb el lideratge de Convergència, això continua sent molt difícil.

<https://twitter.com/RRatgeb/status/685977116270276608>